

تأثیر آموزش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی بر اشتیاق تحصیلی، نگرش به خلاقیت و انسجام تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی لرستان

لیلا امیریان^۱، مهدی فرخچه^۱، پیمان پادروند^۱، فرحناز سپهوند^۲، حسنا وفاپور^۴

۱. گروه روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران.

۲. گروه مدیریت آموزشی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، خرم‌آباد، ایران.

۳. گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی، دانشگاه رازی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.

چکیده

مقدمه: توجه به راهبردهای یادگیری خودتنظیمی یکی از اهداف عالی و مؤلفه‌های کلیدی بهداشت روانی در دانشجویان است. لذا این پژوهش با هدف اثربخشی آموزش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی بر اشتیاق تحصیلی، نگرش به خلاقیت و انسجام تحصیلی اجرا شد.

روش‌ها: این پژوهش به روش نیمه تجربی و به صورت طرح آزمایش پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه گواه انجام شد. نمونه پژوهش ۴۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۷ بودند که با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. داده‌ها از طریق پرسشنامه‌های استاندارد اشتیاق تحصیلی شافلی، نگرش به خلاقیت چارلز. لی. شیفرن و انسجام تحصیلی پاسکارلا و ترنین و اجرای پکیج آموزش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی جمع‌آوری شد. تحلیل اطلاعات به‌دست آمده از طریق نرم‌افزار SPSS و با استفاده از تحلیل کوواریانس استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها بیان‌گر آن بود که بین میانگین نمرات پس‌آزمون نمرات اشتیاق تحصیلی (۷۳/۰۴)، نگرش به خلاقیت (۴۳/۸۵) و انسجام تحصیلی (۶۰/۲) در گروه آزمایش تفاوت معنی‌دار وجود دارد در حالی که این تفاوت معنی‌دار در گروه کنترل مشاهده نشد. نتایج نشان داد که آموزش تفکر انتقادی باعث افزایش اشتیاق تحصیلی، نگرش به خلاقیت و انسجام تحصیلی در دانشجویان می‌شود.

نتیجه‌گیری: با توجه به این‌که به‌کارگیری آموزش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی بر اشتیاق تحصیلی، نگرش به خلاقیت و انسجام تحصیلی تأثیر مثبت دارد و موجب افزایش این متغیرهای در دانشجویان می‌گردد، برگزاری دوره‌هایی در این زمینه در مراکز آموزش عالی و مدارس توصیه می‌شود.

کلیدواژه‌ها: راهبردهای یادگیری خودتنظیمی، اشتیاق تحصیلی، نگرش به خلاقیت، انسجام تحصیلی، دانشجویان.

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۹۸/۱۱/۲ اصلاح نهایی: ۹۹/۱۲/۱۹ پذیرش مقاله: ۹۹/۶/۲۵

ارجاع: امیریان لیلا، فرخچه مهدی، پادروند پیمان، سپهوند فرحناز، وفاپور حسنا. تأثیر آموزش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی بر اشتیاق تحصیلی، نگرش به خلاقیت و انسجام تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی لرستان. راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی. ۱۴۰۰؛ ۱(۱): ۳۲-۲۰.

مقدمه

خلاقیت از پیچیده‌ترین و عالی‌ترین جلوه‌های اندیشه انسانی است که در رشد و تکامل فرد و تمدن بشری نقش مؤثری دارد و زیربنای اختراع و دستاوردهای هنری و علمی به شمار می‌رود (۱،۲). خلاقیت نگرشی است که در فعالیت‌های روزانه آشکار می‌شود و براساس آن فرد خلاق در جستجوی تجاربی است که نیازهای بالقوه‌اش به اکتشاف، کنجکاوی و ریسک‌پذیری را ارضاء نماید (۳). نگرش‌های خلاقانه ترکیبی از صفات ژنتیکی (صفات درونی شخصیت) و رفتارهای آموخته‌شده (ناشی از تقویت‌های مثبت و منفی کسب‌شده از سوی افراد تأثیرگذار) است (۵).

خلاقیت نقش حیاتی در بهبود و تکامل زندگی انسان‌ها دارد به همین دلیل خلاقیت عامل مهمی در بقای جوامع در محیط پرقاب‌کنونی و مملو از مسائل و مشکلات است (۶). به طوری که خلاقیت و نوآوری و ایجاد تغییر و دگرگونی مثبت در دانشجویان امری مهم و ضروری به نظر می‌رسد (۷). امروزه برخلاف گذشته توانایی یادگیری هر فرد را تنها به هوش و استعدادهای او وابسته نمی‌دانند (۸). بلکه علاوه بر عوامل ذاتی هوش و استعداد، براساس نظریه‌های نوین روان‌شناختی عوامل غیرذاتی هم‌چون میزان خلاقیت فرد و راهبردهای خودتنظیمی (یا به اصطلاح راهبردهای شناختی و فراشناختی) نیز میزان خلاقیت فرد را در یادگیری مؤثر می‌دانند (۹). پژوهش‌ها نشان می‌دهد که راهبردهای خودتنظیمی و خلاقیت با هم رابطه معنادار و مثبت دارند (۱۰).

آکسفورد راهبردهای یادگیری خودتنظیمی را مجموعه فعالیت‌های خاص انجام شده توسط یادگیرنده جهت یادگیری آسان‌تر، سریع‌تر، لذت‌بخش‌تر، خودراهبرتر، مؤثرتر و قابل انتقال به موقعیت‌های جدید تعریف می‌کند (۱۱). خودتنظیمی به صورت تلاش‌های روانی در کنترل وضعیت درونی، فرآیندها و کارکردها برای دستیابی به اهداف بهتر تعریف می‌کنند (۱۲). راهبردهای شناختی و فراشناختی به عنوان راهبردهای یادگیری

خودتنظیمی، تدابیری هستند که به یادگیری و یادآوری کمک خواهند کرد، هرچند این راهبردها قابل یادگیری هستند ولی بعضی از یادگیرندگان از عهده‌ی آن برنمی‌آیند و لازم است در این زمینه آموزش ببینند (۱۳).

پیتربیج راهبردهای شناختی را شامل راهبردهای تکرار و مرور ذهنی، بسط و گسترش و سازمان‌دهی می‌داند (۱۴). سازمان‌دهی بهترین و کامل‌ترین نوع راهبرد یادگیری است و در واقع نوعی راهبرد بسط معنایی است. راهبرد سازمان‌دهی نیز به تسهیل مواد پیچیده مانند به‌کارگیری نمودارها و جداول مربوط می‌شود (۱۳، ۱۵). راهبردهای یادگیری خودتنظیمی علاوه بر راهبردهای شناختی، دربرگیرنده راهبردهای فراشناختی نیز می‌باشد. مفهوم فراشناخت نخستین بار توسط فلاول مطرح شد، وی فراشناخت را هرگونه دانش یا کنش شناختی تعریف می‌کند که موضوع آن شناخت یا تنظیم شناخت است (۱۶). فراشناخت یکی از مؤثرترین مؤلفه‌های پیش‌بینی‌کننده در انجام تکالیف پیچیده به شمار می‌رود (۱۷، ۱۸).

یکی دیگر از عوامل مرتبط با راهبردهای خودتنظیمی حس انسجام است (۱۹). حس انسجام سازه‌ای است که جهت‌گیری کلی فرد نسبت به زندگی و احساس اعتماد و پویایی مداوم و فراگیر در زندگی و دنیای پیرامون وی را نشان می‌دهد و باعث می‌شود تا افراد تحریکات درونی و بیرونی دریافت شده در زندگی را به صورت سازمان یافته‌تر، پیش‌بینی پذیرتر و توضیح پذیرتر ادراک نمایند (۲۰). انسجام تحصیلی اشاره به عملکرد تحصیلی و رشد ذهنی دانش‌آموز و دانشجو و تعاملات آنان با معلمان و اساتید و کارکنان مراکز آموزشی دارد (۲۱). از آنجا که احساس انسجام یک جهت‌گیری شخصی نسبت به زندگی است که موجب ادراکی منسجم در رابطه با جهان و رویدادهای پیش‌رو می‌شود، به نظر می‌رسد با چگونگی تنظیم جنبه‌های مختلف زندگی توسط فرد، مرتبط باشد؛ چرا که یک فرد خودنظم‌دهنده نیز در صورتی تصمیم بر تنظیم و مدیریت ابعاد

مختلف زندگی خویش می‌گیرد که این باور در او شکل گرفته باشد که جهان (درون یا برون) و رویدادهای پیرامون، پیشبین‌پذیر و دارای قابلیت مدیریت و نظم‌بخشی است، از این رو می‌توان انتظار داشت، احساس انسجام با راهبردهای خودتنظیمی مرتبط باشد و افرادی که از احساس انسجام قوی برخوردارند در راهبردهای خودتنظیم‌گری نیز موفق‌تر هستند (۱۹).

از جمله عواملی دیگری که با راهبردهای یادگیری خودتنظیمی رابطه دارد و کمتر در تحقیقات مورد توجه قرار گرفته است، اشتیاق تحصیلی می‌باشد (۲۲،۲۳). اشتیاق تحصیلی به صورت یک سازه انگیزشی در آموزش شناخته شده است. اشتیاق تحصیلی باعث مشارکت مؤثر در فعالیت‌های مدرسه، شرکت در فعالیت‌های کلاسی، سازگاری با فرهنگ مدرسه و رابطه مناسب با معلمان و سایر دانش‌آموزان می‌شود اشتیاق تحصیلی با استراتژی‌های موفقیت دانش‌آموزان در ارتباط است؛ زیرا باعث افزایش خوش‌بینی تحصیلی می‌شود و به عنوان یک پیشبین قوی برای موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان است. تاثیرات مثبت اشتیاق تحصیلی بر درگیر ساختن دانش‌آموزان در فعالیت‌های تحصیلی و افزایش میزان تلاش و عوامل مؤثر بر آن‌ها ضرورت مطالعه آن را ایجاب می‌کند (۲۴). Azevedo در پژوهش خود به این نتیجه رسید که افزایش استفاده از راهبردهای خودتنظیمی می‌تواند اشتیاق و درگیری شناختی، انگیزشی و حل مسئله را در پی داشته باشد و می‌تواند منجر به موفقیت و پیشرفت در اهداف یادگیری شود (۲۵).

با توجه به بررسی متون و ادبیات پژوهش، راهبردهای یادگیری خودتنظیمی به‌عنوان یک جزء جدایی‌ناپذیر از یادگیری محسوب می‌شود و نقش بسزایی در ایجاد انگیزش در دانش‌آموزان دارد و انگیزش تحصیلی باعث ایجاد اشتیاق نسبت به فعالیت‌های تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان خودتنظیم‌گر می‌شود (۲۷،۲۸). بنابراین توجه به راهبردهای یادگیری خودتنظیمی در آموزش و پرورش یک امر

مهم و ضروری می‌باشد. بررسی پیشینه پژوهش حاکی از آن است که مطالعات پیرامون راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و نگرش به خلاقیت، اشتیاق تحصیلی و انسجام تحصیلی به‌صورت همبستگی انجام شده است اما پژوهشی که تأثیر آموزش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی بر اشتیاق تحصیلی را بررسی کرده باشد، صورت نگرفته است؛ بنابراین هدف پژوهش حاضر این است که آیا آموزش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی می‌تواند بر بهبود نگرش به خلاقیت، بالا بردن اشتیاق تحصیلی و انسجام تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه دوم دوره اول متوسطه شهر خرم‌آباد اثرگذار باشد.

مواد و روش‌ها

طرح کلی این پژوهش با توجه به اهداف و ماهیت آن، طرح نیمه‌آزمایشی با پیش‌آزمون- پس‌آزمون همراه با گروه گواه است. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهر لرستان در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۷ بودند. به علت محدودیت‌های پژوهش از لحاظ شرایط خاص کنترل متغیرهای اثرگذار، مسائل اداری، رضایت آزمودنی‌ها در این پژوهش از نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد. ملاک ورود افراد نمونه، دانشجوی دانشگاه علوم پزشکی لرستان و رضایت کامل آزمودنی برای شرکت در پژوهش بود و ملاک خروج هم عدم رضایت آزمودنی‌ها برای شرکت در پژوهش بود. با در نظر گرفتن محدودیت‌های فوق، تعداد ۴۰ نفر از دانشجویان انتخاب (در این پژوهش هیچ‌گونه ریزش و یا عدم همکاری وجود نداشت) و به شیوه تصادفی در گروه‌های آزمایش (۲۰ نفر) و گروه گواه (۲۰ نفر) جایگزین شدند. در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها از سه پرسشنامه استفاده شد که عبارتند از:

اشتیاق تحصیلی: برای سنجش اشتیاق تحصیلی از پرسشنامه اشتیاق تحصیلی Schafeli و همکاران استفاده شد که شامل ۱۷ گویه است و سه بعد نیرومندی (گویه‌های ۱ تا

تحصیلی از هر دو گروه آزمایش و گواه به عمل آمد. پس از آن دانش‌آموزان گروه آزمایش با الهام از بسته آموزشی راهبردهای یادگیری خودتنظیمی کرمی و همکارانش تحت آموزش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی مبتنی بر نظریه پینترچ و Degroot قرار گرفتند که این آموزش طی ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای و هر هفته یک جلسه صورت گرفت (۲۸). در این زمان دانش‌آموزان گروه گواه هیچ‌گونه آموزشی دریافت نکردند. از آن دانش‌آموزان هر دو گروه پس‌آزمون اشتیاق تحصیلی، نگرش به خلاقیت و انسجام تحصیلی به عمل آمد و داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۹ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای توصیف داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل کواریانس چند متغیره استفاده شد.

یافته‌ها

در مجموع تعداد ۴۰ دانشجوی دانشگاه علوم پزشکی در دو گروه آزمایش و گواه در این مطالعه شرکت کردند. طیف سنی شرکت‌کنندگان از ۱۹ تا ۲۵ سال بود که میانگین سنی آن ۲۳ سال بوده است. از این تعداد ۱۹ نفر مونث (۴۷/۵ درصد) و ۲۱ (۵۲/۵ درصد) نفر مذکر بودند. نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف نشان داد که توزیع داده‌ها نرمال می‌باشد. با توجه به سطح معناداری مشاهده شده (۰/۹۹) در آزمون ام‌باکس می‌توان گفت که واریانس متغیرهای وابسته در گروه آزمایش و گواه تفاوت معناداری با یکدیگر ندارد. همان‌طور که جدول ۱ نشان می‌دهد میانگین نمرات اشتیاق تحصیلی، نگرش به خلاقیت، انسجام تحصیلی در مرحله پیش‌آزمون برای گروه آزمایش به ترتیب برابر با ۶۳/۲، ۴۲/۵، ۵۱/۱ است که پس از انجام آموزش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی این مقادیر افزایش یافته است و به ترتیب برابر با ۷۳/۰۴، ۴۶/۸۵، ۶۰/۲ است.

۶)، وقف کردن خود (گویه‌های ۷ تا ۱۱) و جذب (گویه‌های ۱۲ تا ۱۷) را در برمی‌گیرد. گویه‌های این پرسشنامه از هرگز (۱) تا همیشه (۵) درجه‌بندی می‌شود (۲۹). پیریایی و نعامی نیز در پژوهش خود پایایی پرسشنامه مذکور را ۰/۸۹ گزارش کرده‌اند (۳۰). در پژوهش حاضر برای بررسی پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید و ضرایب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه، نیرومندی، وقف و جذب به ترتیب برابر با ۰/۸۳، ۰/۷۰، ۰/۶۴ و ۰/۶۸ به دست آمد.

نگرش به خلاقیت: پرسشنامه Charles و Schifferrn دارای ۳۲ گویه است و در پنج بخش اطمینان از عقاید خود (۱۱ سؤال)، احساس خیال‌پردازی (۷ سؤال)، جهت‌گیری نظری و زیبایی‌شناختی (۵ سؤال)، آزادی در بیان افکار (۴ سؤال) و تمایل به نوآوری (۳ سؤال) تنظیم شده است. گویه‌های این پرسشنامه از نوع طیف دو درجه‌ای بلی و خیر است. قدم‌پور و همکارانش ضریب همسانی درونی براساس آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه را ۰/۶۸ به دست آورده‌اند (۳۱). برای بررسی پایایی این پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید و ضریب آلفا برابر با ۰/۶۵ محاسبه گردید.

انسجام تحصیلی: برای سنجش انسجام تحصیلی از پرسشنامه انسجام تحصیلی پاسکارلا و ترنین استفاده شد. در این پرسشنامه از مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم، استفاده شده است و شامل ۱۲ گویه است. روایی پرسشنامه مذکور بسیار مطلوب گزارش شده و پایایی آن را نیز براساس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ محاسبه کردند (۳۲). محمدی و همکارانش پایایی آن را براساس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۶ گزارش کردند (۳۳). در پژوهش حاضر نیز پایایی پرسشنامه ۰/۷۲ محاسبه شد.

در شرایط یکسان و همزمان، پیش‌آزمون مربوط به پرسشنامه اشتیاق تحصیلی، نگرش به خلاقیت و انسجام

جدول ۱- شاخص‌های توصیفی نمرات اشتیاق تحصیلی، نگرش به خلاقیت و انسجام تحصیلی بر حسب مرحله و عضویت گروهی

پس‌آزمون		پیش‌آزمون		مرحله	
SD	M	SD	M	N	عضویت گروهی
۵/۵۹	۷۳/۰۴	۸/۶۹	۶۳/۲	۲۴	اشتیاق تحصیلی
۵/۵۲	۴۶/۸۵	۵/۵۰	۴۲/۵	۲۴	نگرش به خلاقیت
۷/۹۱	۶۰/۲	۶/۴۳	۵۱/۱	۲۴	انسجام تحصیلی
۱۰/۰۱	۶۷/۲۵	۱۰/۷۳	۶۷/۴۵	۲۴	اشتیاق تحصیلی
۲/۴۸	۴۷/۹	۴/۰۴	۴۹/۷	۲۴	نگرش به خلاقیت
۷/۲۳	۵۲/۲	۶/۳۷	۵۱/۲	۲۴	انسجام تحصیلی

رگرسیون در متغیرهای پژوهش رعایت شده است (جدول ۲).
لذا استفاده از آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیره بلامانع است.

همچنین در گروه گواه این میانگین‌ها در مرحله پیش‌آزمون به ترتیب برابر با ۶۷/۴۵، ۴۹/۷، ۵۱/۲ و در مرحله پس‌آزمون برابر با ۶۷/۲۵، ۴۷/۹، ۵۲/۲ است. با توجه به مقدار سطح معناداری مشاهده شده ($P\text{-Value} > 0/05$) همگنی شیب

جدول ۲- بررسی همگنی شیب رگرسیون متغیرهای پژوهش

P	F	MS	df	SS	متغیر وابسته	شاخص آماری
۰/۳۰	۱/۲۲	۷/۸۳	۲	۱۵/۶۷	اشتیاق تحصیلی	اثر تعاملی گروه و پیش-آزمون
۰/۲۶	۲/۱۶	۱۲/۵۷	۲	۲۵/۱۵	نگرش به خلاقیت	
۰/۱۷	۰/۰۹۶	۳۱/۶۸	۲	۶۳/۳۷	انسجام تحصیلی	

یادگیری خودتنظیمی بر اشتیاق تحصیلی، نگرش به خلاقیت و انسجام تحصیلی دانشجویان تأثیر دارد و بین ابعاد اشتیاق تحصیلی، نگرش به خلاقیت و انسجام تحصیلی دانشجویان در گروه‌های آزمایش و گواه تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

نتایج جدول ۳ نشان داد، پس از خارج کردن اثر پیش-آزمون و سایر متغیرهای کنترل، به روش تحلیل کوواریانس چند متغیره، اثر معنی‌داری برای عامل عضویت گروهی وجود دارد. این اثر چند متغیره نشان می‌دهد که آموزش راهبردهای

جدول ۳- نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیره در مرحله پس‌آزمون

P	F	Error df	Value	اثر	گروه
۰/۰۰۱	۹/۴۹	۰/۴۱	۰/۴۱	پیلایی	
۰/۰۰۱	۹/۴۹	۰/۴۱	۰/۵۹	لامبدای ویلکز	
۰/۰۰۱	۹/۴۹	۰/۴۱	۰/۶۹	هتلینگ	
۰/۰۰۱	۹/۴۹	۰/۴۱	۰/۶۹	بزرگترین ریشه روی	

($P\text{-Value} < 0/002$ و $F=11/29$) و انسجام تحصیلی ($0/001$)
($P\text{-Value} < 0/001$ و $F=52/6$)، در مرحله پس‌آزمون تفاوت معنی‌دار وجود دارد. پس آموزش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی در اشتیاق تحصیلی باعث افزایش ۱۷ درصدی، نگرش به خلاقیت موجب افزایش ۲۳ درصدی و انسجام تحصیلی موجب افزایش ۶۷ درصدی در گروه آزمایش نسبت به گروه گواه شده است.

به‌منظور تعیین این‌که در کدام‌یک از متغیرها تفاوت معنی‌داری بین گروه آزمایش و گواه در مرحله پس‌آزمون وجود دارد از آزمون کوواریانس تک‌متغیره استفاده شد که نتایج آن در جدول ۴ ارائه گردیده است. با توجه به نتایج با کنترل نمرات پیش‌آزمون، بین گروه‌های آزمایش و گواه در اشتیاق تحصیلی ($P\text{-Value} < 0/004$ و $F=9/06$)، نگرش به خلاقیت

جدول ۴- نتایج تحلیل کوواریانس یک متغیره برای بررسی تأثیر مداخله بر ابعاد جذب، نیرومندی و وقف خود، آزمودنی‌های گروه‌های آزمایش و گواه در مرحله پس‌آزمون

منبع تغییر	متغیر وابسته	SS	Df	MS	F	P	Eta
پیش‌آزمون	اشتیاق تحصیلی	۷۶/۱۱	۱	۷۶/۱۱	۸/۶۳	۰/۰۰۵	۰/۸۶
	نگرش به خلاقیت	۵۷/۸۹	۱	۵۷/۸۹	۰/۸۶	۰/۰۰۷	۰/۰۰۵
	انسجام تحصیلی	۷۵۷/۲	۱	۷۷۵/۲	۵۵/۲	۰/۰۰۱	۰/۶۸
گروه	اشتیاق تحصیلی	۷۹/۸۷	۱	۷۹/۸۷	۹/۰۶	۰/۰۰۴	۰/۸۷
	نگرش به خلاقیت	۱۹۷/۹۰	۱	۱۹۷/۹۰	۱۱/۲۹	۰/۰۰۲	۰/۲۳
	انسجام تحصیلی	۷۲۲/۵	۱	۷۲۲/۵	۵۲/۶	۰/۰۰۱	۰/۶۷

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، بررسی تأثیر آموزش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی بر اشتیاق تحصیلی، نگرش به خلاقیت و انسجام تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی می‌باشد. براساس نتایج پژوهش، آموزش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی بر اشتیاق تحصیلی، نگرش به خلاقیت و انسجام تحصیلی تأثیر داشته و باعث افزایش اشتیاق تحصیلی، نگرش به خلاقیت و انسجام تحصیلی می‌شود. یافته پژوهش حاضر مبنی بر تأثیر مثبت و معنی‌دار آموزش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی بر اشتیاق تحصیلی با یافته‌های پژوهشگران دیگر همسو است (۳۶-۳۴). یافته‌های تحقیقاتی نشان می‌دهد دانشجویانی که دارای مهارت‌های خودتنظیمی بالاتر هستند، سطح بالاتری از اشتیاق در کلاس درس را از خود نشان می‌دهند، همگام با نظریه بلایر دانشجویانی که از مهارت‌های خودتنظیمی مانند توجه، تکرار و تعیین هدف استفاده می‌کنند نسبت به خواسته‌های معلم در کلاس درس، بیشتر متعهد هستند و با انگیزه بالاتری این خواسته‌ها را دنبال می‌کنند (۳۷).

همچنین بروک و همکاران در پژوهش خود گزارش دادند دانش‌آموزانی که در کلاس درس از توانایی خودتنظیمی بالاتری برخوردارند، بیشتر درگیر یادگیری می‌شوند که می‌توان به این نکته اشاره کرد که از بین ویژگی‌ها و مهارت‌های فردی، خودتنظیمی تأثیر بیشتری بر اشتیاق یادگیری دانش‌آموزان دارد استفاده از راهبردهای یادگیری خودتنظیمی با استفاده از تکنیک‌های آموزشی باعث افزایش جذب دانشجویان نسبت به

تکالیف یادگیری می‌شود (۲۷). در این راستا اساتید و معلمان نیز می‌توانند نقش مهمی در افزایش اشتیاق تحصیلی دانشجویان ایفا کنند (۳۸،۳۹).

همچنین نوع فعالیت‌های کلاسی دانش‌آموزان در ایجاد اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان مؤثر است. خیلی از دانش‌آموزان در فعالیت‌های کلاسی بی‌میل هستند و دلیل این عدم درگیری، کسل‌کننده بودن این فعالیت‌های کلاسی است که فرصت‌های محدودی برای درک عمیق از فعالیت‌های کلاسی ایجاد می‌کند. معلمان با آموزش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی می‌توانند فعالیت‌های کلاسی را جذاب‌تر، برانگیزاننده و از نظر شناختی درگیرکننده‌تر طراحی کنند و با ایجاد درگیری به وسیله نوع تدریس و فعالیت‌های معتبر کلاسی، اشتیاق تحصیلی را در بین دانش‌آموزان افزایش دهد (۴۰).

بخش دیگری از یافته‌های پژوهش نشان داد که آموزش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی بر انسجام تحصیلی دانشجویان تأثیر مثبت و معنی‌دار دارد و این آموزش باعث افزایش انسجام تحصیلی در دانشجویان شده است. به دلیل ترکیب بدیع و جدید متغیرهای پژوهش حاضر شواهد تجربی مستقیمی در این زمینه توسط محققان یافت نشد اما به‌طور غیر مستقیم با نتایج پژوهش‌هایی همسو بوده است (۴۱،۴۲).

تبیینی که می‌توان براساس مبانی نظری برای نتیجه پژوهش حاضر مطرح کرد اشاره داد بر این که احساس انسجام درونی به عنوان منبعی درونی موجب می‌شود تا شخص جهان و رویدادهای پیرامون خویش را ساختار یافته، قابل مدیریت و

ضعف در یادگیری و درست اندیشیدن، که درست یاد گرفتن را به دنبال دارد (۴۸).

از محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به این موارد اشاره کرد که نتایج پژوهش مربوط به دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهر لرستان بوده و تعمیم نتایج به جوامع آماری دیگر از جمله دانش‌آموزان مدارس و دانشجویان سایر دانشگاه‌ها باید با احتیاط انجام شود. عدم وجود پژوهشی با همین موضوع یا مشابه با آن که بتوان داده‌های پژوهش حاضر را با آن مقایسه کرد یکی دیگر از محدودیت‌های این پژوهش به حساب می‌آید. همچنین نظر به این‌که این مطالعه در یک مقطعی از زمان انجام گرفته است و پژوهشگران کنترلی بر روی وقایع اخیر زندگی دانشجویان نداشته‌اند می‌تواند از محدودیت دیگر پژوهش حاضر باشد.

با توجه به یافته‌های این پژوهش پیشنهاد می‌شود مطالعات بعدی به صورت طولی و با حجم نمونه بالاتر انجام شود. همچنین داده‌های پژوهش حاضر با استفاده از پرسشنامه جمع‌آوری شده است، بنابراین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از سایر روش‌های اندازه‌گیری همانند مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته، مشاهدات مستمر و سایر روش‌های کیفی استفاده شود. با توجه به یافته‌های این پژوهش، پیشنهاد می‌شود به تدوین و اجرای برنامه‌های مداخله‌ای آموزش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی برای افزایش اشتیاق تحصیلی، نگرش به خلاقیت و انسجام تحصیلی دانشجویان در جهت بهبود بازده‌های عاطفی آن‌ها اقدام شود.

تشکر و قدردانی

بدینوسیله از تمام دانشجویان محترم دانشگاه علوم پزشکی لرستان که در اجرای این پژوهش مشارکت داشته‌اند کمال تشکر را داریم. همچنین از اساتید و کارکنان محترم این دانشگاه که در انجام این پژوهش ما را یاری دادند سپاسگزاری می‌شود.

معنادار بداند (۴۳). این در حالی است که افراد برای انجام فرایند خودتنظیمی در ابعاد مختلف زندگی خویش، نیاز به باور و نگرشی دارند مبنی بر اینکه محرک‌ها و رویدادهای بیرونی یا درونی قابلیت کنترل و اداره شدن دارند و فرد می‌تواند آن‌ها را به گونه‌ای که در نظر دارد، تحت اختیار و کنترل خویش گیرد. پژوهش‌ها نشان داده‌اند دانشجویانی که مهارت خودتنظیمی موثر را فرا می‌گیرند، نسبت به توانایی خود اطمینان حاصل می‌کنند (۲۶). پس با اتکا به توانایی‌های خود و با این باور که شرایط و رویدادها قابل مدیریت و کنترل‌پذیر هستند، در جهت نیل به اهداف خویش به طور فعال به تغییر و سازمان‌دهی آن‌ها می‌پردازند بنابراین می‌توان همپوشانی خودتنظیمی با احساس انسجام را مشاهده کرد. به نظر می‌رسد همین اشتراکات علت ارتباط این دو متغیر با هم باشد. (۱۸).

بخش دیگری از نتایج پژوهش نشان داد که آموزش راهبردهای خودتنظیمی با نگرش به خلاقیت دانشجویان رابطه معنی‌دار دارد. این یافته همسو با یافته‌های پژوهشگران است (۴۶-۴۴). در تبیین این یافته می‌توان به این موضوع اشاره داشت که لازمه خلاقیت، مهارت‌های خودتنظیمی است (۴۷) خلاقیت را می‌توان به عنوان توانایی حل مسائل به شیوه ابتکاری و با تفکر واگرا تعریف کرد و با توجه به اهمیت برنامه‌های درسی در نظام آموزشی و تاثیر آن بر مهارت‌های فکری و توانایی تحصیلی دانش‌آموزان از جمله خلاقیت و یادگیری خودتنظیمی، اتفاق مهمی رخ نخواهد داد، مگر این که توجه به خلاقیت سطح بالا در نظام آموزشی کشورمان مورد توجه دست‌اندرکاران این نظام قرار گیرد. قطعاً در شرایط پیچیده عصر حاضر، سازمان‌ها به کرات در چالش‌هایی گیر می‌کنند که تصمیمات خلاقانه می‌تواند به فرایند موفقیت کمک شایانی نماید. بنابراین درک اهمیت خلاقیت در کلاس درس، مستلزم درک و فهم اهمیت خلاقیت در یادگیری است، زیرا یادگیری همان ایجاد خلاقیت است و ضعف در خلاقیت، یعنی

سوم) ۱۲ درصد؛ فرحناز سپهوند (نویسنده چهارم) ۱۲ درصد؛ حسنا وفاپور (نویسنده پنجم) ۱۲ درصد.

حمایت مالی

این مقاله بدون حمایت مالی سازمان یا نهادی انجام شده

تعارض منافع

است.

تأییدیه اخلاقی

این مقاله حاصل از پایان‌نامه با کد اخلاق ۹۷/۴۵۸ در دانشگاه لرستان است.

هیچ‌گونه تعارض منافی در پژوهش حاضر وجود ندارد.

سهم نویسندگان

لیلا امیریان (نویسنده اول و مسئول) ۴۰ درصد؛ مهدی فرخچه (نویسنده دوم) ۲۴ درصد؛ پیمان پادروند (نویسنده

References

- Soh K. Fostering student creavity through teacher behaviors. *Think Skills Creat.* 2017; 23:58-66. DOI: 10.1016/j.tsc.2016.11.002
- Rezazadeh H, Pourmohammadi M, Hassanpour F. Investigating the effect of brain infertility on students' creativity in illustrative education. *University Textbooks; Research and Writing.* 2013; 17(29):84-98. [Persian]
- Ryan RM, Frederick C. On energy, personality, and health: Subjective vitality as a dynamic reflection of well-being. *J Pers.* 1997; 65(3):529-65. DOI: 10.1111/j.1467-6494.1997.tb00326.x
- King BJ, Pope B. Creativity as a factor in psychological assessment and healthy psychological functioning. *J Pers Assess.* 1999; 72(2):200-7. DOI: 10.1207/S15327752JP720204
- Cheng P J. Validation of a brainstorming tool IDEATOR. *Procedia CIRP.* 2017; 60:290-5. DOI: 10.1016/j.procir.2017.02.019
- Rahmanzadeh SA. Elements effective on promotion of creativity and innovation in IRIB organization. *Journal of Innovation and Creativity in Human Science.* 2017; 6(3):1-34. [Persian]
- Inan B. The relationship between self-regulated learning strategies and academic achievement in a Turkish EFL setting. *Educational Research and Reviews.* 2013; 8(17):1544-50. DOI: 10.5897/ERR2013.1561
- Abedini J. What is innovation? *Proceeding of the 4th Conference of Industries and Mines R&D Centers;* 2003 November 22; Tehran, Iran. [Persian]
- Solhi M, Mansoori N, Rimaz S, Irandoost SF. Comparison the effect of education about teaching methods through using CD and Leaflet on staff's knowledge at West Tehran health center. *Rahavard Salamat Journal.* 2016; 1(2):16-24. [Persian]
- Yang C. Learning strategy use of Chinese PhD students of social sciences in Australian Universities [Dissertation]. Australia: Griffith university; 2005.
- Ouweneel E, Le Blanc P M, Schaufeli WB. Flourishing students: A longitudinal study on positive emotion, personal resource and study engagement. *J Posit Psychol.* 2011; 6(2):142-53. DOI: 10.1080/17439760.2011.558847
- Saif AA. *Modern breeding psychology: The psychology of learning and education.* Tehran: Doran; 2001. [Persian]
- McWhaw K, Abram PC. Student goal orientation and interest: Effect students use of self-regulated learning strategies. *Contemp Educ Psychol.* 2001; 26(3):311-27. DOI: 10.1006/ceps.2000.1054
- Schulz M, Robnagel CS. Informal workplace learning: An exploration of age differences in learning competence. *Learn Instr.* 2010; 20(5):383-99. DOI: 10.1016/j.learninstruc.2009.03.003
- Flavell J. Metacognition and cognitive monitoring: A new area of psychological Inquiry. *Am psychol.*

- 1976; 34(10):906-11. DOI: 10.1037/0003-066X.34.10.906
16. Veenman MV. Development of metacognitive Skillfulness: A longitudinal study. *Learn Individ Differ.* 2010; 20(3):220-4. DOI: 10.1016/j.lindif.2009.11.005
17. Dignath C, Buttner G. Components of fostering self-regulated learning among students, a metaanalysis on intervention studies at primary secondary school level. *Metacogn Learn.* 2008; 3(3):231-64. DOI: 10.1007/s11409-008-9029-x
18. Ghaedi Far H, Abdkhodai MS, Aghamohammadian Sherbaf HR. The Role of mediating sense of coherence in relationship styles of attachment with self-regulation. *RPH.* 2013; 7(1):11-9. [Persian]
19. Sobhi N, Ghaffari M, Molaee M. Modeling the correlations between students' sense of coherence, self-compassion and academic performance: The mediating role of personal intelligence. *Iranian Journal of Medical Education.* 2016; 16:165-75. [Persian]
20. Lyons AL. An assessment of social and academic integration among track and field student-athletes of the Atlantic Coast conference. Florida: Florida State University; 2007.
21. Salmela-Aro K, Mutanen P, Vuori J. Promoting career preparedness and intrinsic work-goal motivation: RCT intervention. *J Vocat Behav.* 2012; 80(1):67-75. DOI: 10.1016/j.jvb.2011.07.001
22. Khoroshi DP, Parishani N, Ghorbani S. Investigating the problems of internship course from the perspective of Farhangian University teachers (Case study: Farhangian University of Isfahan). *RTE.* 2020; 3(1):13-39. [Persian]
23. Schaufeli WB, Salanova M, González-Romá V, Bakker AB. The measurement of engagement and burnout: A two sample confirmatory factor analytic approach. *J Happiness Stud.* 2002; 3(1):71-92. DOI: 10.1023/A:1015630930326
24. Zahed Babolan A, Karimianpour G, Dashti A. Role of life quality in school and academic self-concept on academic engagement in salas babajani fifth and sixth grade students. *NEA.* 2017; 12(1):75-91. [Persian] DOI: 10.22108/nea.2017.21751
25. Azevedo R. Theoretical, conceptual missues in research on metacognition and self-regulated learning: A discussion. *Metacogn Learn.* 2009; 4(1):85-95. DOI: 10.1007/s11409-009-9035-7
26. Brock LL, Rimm-Kaufman SE, Nathanson L. The contributions of 'hot'and 'cool' executive function to children's academic achievement and learning-related behaviors, and engagement in kindergarten. *Early Child Res Q.* 2009; 24(3):337-49. DOI: 10.1016/j.ecresq.2009.06.001
27. Karami B, Karami AA, Hashemi N. Effectiveness of cognitive and metacognitive strategies training on creativity, achievement motive and academic self-concept. *Journal of Innovation and Creativity in Human Science.* 2013; 2(4):121-40. [Persian]
28. Hein V, Hagger MS. Global self-esteem goal achievement orientations and self-determined behavioral regulation in a physical education setting. *J Sports Sci.* 2007; 25(2):149-59. DOI: 10.1080/02640410600598315
29. Schaufeli WB, Salanova M, González-Romá V, Bakker AB. The measurement of engagement and burnout: A two sample confirmatory factor analytic approach. *J Happiness Stud.* 2002; 3(1):71-92. DOI: 10.1023/A:1015630930326
30. Mohammadi M, Keshavarzi F, Heydari E. Causal model of quality of campus community, educational and social integrity and student's academic burnout. *Psychological Methods and Models.* 2014; 4(16):11-28. [Persian]
31. Pascarella ET. Student- faculty informal contact and college outcomes. *Rev Educ Res.* 1980; 50(4):545-95. DOI: 10.3102/00346543050004545
32. Azimi M, Piri M, Zavvar T. The relationship between academic burnout and achievement motivation with academic performance of senior high school students. *Journal of Instruction and Evaluation.* 2014; 7(27):87-102. [Persian]
33. Ghadampour E, Amirian L, Kkhodaei S. The effectiveness of critical thinking teaching on attitude to creativity and intellectual vitality Lorestan University of medical sciences students. *Journal of Innovation and Creativity in Human Science.* 2018; 7(4):219-40. [Persian]
34. Mohammadi M, Agriculture F, Heydari E. Providing a causal model of university environment quality,

- academic and social cohesion, and students' academic burnout. *Psychological methods and models*. 2014; 4(16):11-28. [Persian]
35. Salmela-Aro K, Tolvanen A, Nurmi JE. Achievement strategies during university studies predict early career burnout and engagement. *J Vocat Behav*. 2009; 75(2):162-72. DOI: 10.1016/j.jvb.2009.03.009
36. Blair C. School readiness: Integrating cognition and emotion in a neuro biological conceptualization of children's functioning at school entry. *Am Psychol*. 2002; 57(2):111-27. DOI: 10.1037//0003-066x.57.2.111
37. Cadima J, Doumen S, Verschueren K, Buyse E. Child engagement in the transition to school: Contributions of self-regulation, teacher-child relationships and classroom climate. *Early Child Res Q*. 2015; 32:1-12. DOI: 10.1016/j.ecresq.2015.01.008
38. Pyhalto K, Pietarinen J, Salmela-Aro K. Teacher-working-environment fit as a framework for burnout experienced by Finnish teachers. *Teach Teach Educ*. 2001; 27(7):1101-10. DOI: 10.1016/j.tate.2011.05.006
39. Salmela-Aro K, Kiuru N, Pietikainen M, Jokela J. Salmela-Aro K, Kiuru N, Pietikainen M, Jokela J. Does school matter? The role of school context in adolescents' school-related burnout. *Eur Psychol*. 2008; 13(1):12-23. DOI: 10.1027/1016-9040.13.1.12
40. Fredricks J A, Blumenfeld PC, Paris AH. School engagement: Potential of the concept, state of the evidence. *Rev Educ Res*. 2004; 74(1):59-109. DOI: 10.3102/00346543074001059
41. Ghaedi Far H, Abdkhodai MS, Aghamohammadian Sherbaf HR. The Role of mediating sense of coherence in relationship styles of attachment with self-regulation. *RPH*. 2013; 7(1):11-9. [Persian]
42. Antonovsky A. The structure and properties of the sense of coherence scale. *Soc Sci Med*. 1996; 36(6):725-33. DOI: 10.1016/0277-9536(93)90033-z
43. Sepahvandi MA, Alamrezaee S, Jafari Avarzam R, Mohammadi A. The effect of cognitive self-regulation training on the creativity of first year high school female students in Khorramabad. *Proceeding of the First national conference on sustainable development in educational and psychological sciences, social and cultural studies*; 2014 November 11; Tehran, Iran. [Persian]
44. Yousefvand L. The impact of teaching self-regulated (cognitive and metacognitive) learning strategies on critical thinking, attribution styles and target orientation in secondary school students in Khorramabad secondary school [Dissertation]. Khorramabad: University of Lorestan; 2016. [Persian]
45. Amrai F, Ghadampour E, Sharifi T, Ghzanfari A. The comparison effect of extensively thinking skills and self-regulation learning strategies training on creativity (fluidity, initiative, flexibility, expansion) of students. *Journal of Innovation and Creativity in Human Science*. 2019; 8(4):97-128. [Persian]
46. Magno C. The role of met cognitive skills in developing critical thinking. *Metacogn Learn*. 2010; 5(2):137-56. DOI: 10.1007/s11409-010-9054-4
47. Dortaj F, Abaspour A, Shariat S, Delavar A, Sadipour E. Designing a model for developing strategic and creative thinking at managers of National Iranian Oil Company based on mixed method approach. *Journal of Innovation and Creativity in Human Science*, 2018; 7(4):197-218. [Persian]
48. Johnson EB. *Contextual tea chin and learning: What it is and why it's here to stay*. Thousand Oaks: Corwin Press; 2002.

The effect of teaching self-regulated learning strategies on academic attitude, attitude to creativity, and academic cohesion in medical sciences students of Khorramabad

Maryam Amirian¹, Mehdi Farokhche¹, Padervand Peyman¹, Farahnaz Sepahvand², Hosna Vafapour³

1. Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Khorramabad, Iran
2. Department of Educational Management, Faculty of Literature and Humanities, Islamic Azad University, Khorramabad, Iran.
3. Department of Psychology, Faculty of Psychology, Razi University of Kermanshah, Kermanshah, Iran.

Introduction: Paying attention to self-regulated learning strategies is one of the major goals and key components of mental health in students. The purpose of this study was to evaluate the effectiveness of self-regulated learning strategies training on academic achievement, attitude to creativity and academic cohesion.

Methods: This quasi-experimental study was conducted as a pre-test-post-test design with a control group. The research sample was 40 students of Lorestan University of Medical Sciences in the academic year of 1997-98 who were selected by convenience sampling method. Data through standard Shuffle Academic Achievement Questionnaire, Charles's Attitude to Creativity. Lee. Schiffer and Pasarla and Ternin academic cohesion and self-regulated learning strategies training package were collected. Data analysis was performed using SPSS software using analysis of covariance.

Results: The results showed that there was a significant difference between the mean scores of post-test scores of academic enthusiasm (73.04), attitude to creativity (43.85) and academic cohesion (60.2) in the experimental group. While this significant difference was not observed in the control group. The results showed that teaching critical thinking increases students' academic motivation, attitude towards creativity and academic cohesion.

Conclusion: Considering that the use of self-regulated learning strategies has a positive effect on academic motivation, attitude towards creativity and academic cohesion and increases these variables in students, holding courses in this field in higher education centers and schools recommended.

Key Words: Self-Regulated Learning Strategies, Academic Passion, Attitude to Creativity, Academic Cohesion, Students.

Correspondence:

Amirian Maryam, Department of Psychology, Lorestan University, Khorramabad, Iran.

ORCID: 0000-0003-2028-5608

Email:

leila.amirian2@yahoo.com

Original Article

Received: 22 Jan 2020 **Revised:** 15 Sep 2020 **Accepted:** 9 Mar 2021

Citation: Amirian M, Farokhcheh M, Padervand P, Sepahvand F, Vafapour H. The effect of teaching self-regulated learning strategies on academic attitude, attitude to creativity, and academic cohesion in medical sciences students of Khorramabad. DSME. 2021; 8(1):20-30.